

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 568-A SESIUNE PLENARĂ A COMITETULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN –
INTERACTIO, 23.3.2022-24.3.2022**Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Acțiunea UE în perioada post-COVID-19:
o redresare mai bună prin sport”****(aviz din proprie inițiativă)**

(2022/C 290/02)

Raportor: **domnul Pietro Vittorio BARBIERI**

Decizia Adunării Plenare	23.3.2021
Temei juridic	Articolul 32 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	7.3.2022
Data adoptării în sesiunea plenară	24.3.2022
Sesiunea plenară nr.	568
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotriva/abțineri)	148/0/0

1. Concluzii și recomandări

1.1. După lunga perioadă de pandemie, cu efecte grave asupra întregului sector al sportului și, mai ales, asupra asociațiilor sportive de masă, care au dus la închiderea multor entități, este necesară o abordare strategică pentru relansarea și consolidarea rolului sportului și al activității fizice în edificarea unei societăți mai reziliente și mai durabile. O astfel de alegere ar trebui privită ca parte a procesului mai amplu de redresare economică și socială, trebuind a fi identificate obiective de consolidare a capacității de reacție a sectorului sportului la crizele care ne afectează din ce în ce mai mult.

1.2. Sportul și activitatea fizică vor trebui integrate în strategiile de dezvoltare economică și socială, creând legături transsectoriale mai ample, în special cu sectorul sănătății publice, cu educația și cu incluziunea socială. Sportul este un vector de durabilitate socială, economică și de mediu care stimulează redresarea, creând noi oportunități de ocupare a forței de muncă și de afaceri pe această bază. De asemenea, va fi important să se promoveze dialogul social privind bunăstarea și activitatea fizică la locul de muncă, cu implicarea partenerilor sociali. Din acest motiv, CESE solicită elaborarea unor studii care să demonstreze legătura dintre sport și bunăstarea generală a cetățenilor.

1.3. În școală și în diversele faze de învățare, fetelor și băieților trebuie să li se predea toate elementele de bază privind funcționarea corpului, în mod similar modului în care învață să îndeplinească o sarcină, cum să învețe și să se dezvolte. Relansând educația despre corp în învățământ, prin abordări ludice, amuzante și multidisciplinare, este creat un instrument fără pereche pentru a obține rezultate, serenitate, convivialitate și, mai presus de toate, succesul educativ și promovarea unui stil de viață sănătos. Aceasta înseamnă recunoașterea valorii sportului și a activității fizice, pe același plan cu celelalte materii, în special în educația tinerei generații, cu un accent deosebit pe zonele interioare și dezavantajate din punct de vedere teritorial.

1.4. Tratatul de la Lisabona a subliniat dimensiunea europeană a valorii sociale și economice a sportului. Ca urmare a urgenței sanitare, este necesar ca valorile pe care sportul și activitatea fizică le reprezintă să devină mai vizibile în politica europeană, ele trebuind să se bucure de aceeași apreciere, pe picior de egalitate cu celelalte politici europene. Prin urmare, este nevoie nu doar de politici de coeziune, ci și de o cale reală de emancipare, adică de viziunea unei tranziții sportive veritabile, care să sporească în mod semnificativ impactul pe care îl are asupra bunăstării și calității vieții oamenilor.

1.5. În consecință, este necesar:

1.5.1. să se includă rata privării de sport – adică rata de persoane excluse de la fructificarea unui bun necesar, dreptul de a practica sportul – în lista Eurostat de indici pentru măsurarea privațiunilor materiale;

1.5.2. să se pună la dispoziția sectorului sportului toate finanțările din partea UE pentru perioada 2021-2027, atât cele care fac obiectul gestiunii directe, cât și cele care fac obiectul gestiunii indirecte, considerând sportul și activitatea fizică drept investiții în bunăstarea individuală și colectivă a comunităților;

1.5.3. să se prevadă o creștere a cotei din quantumul total al finanțării alocate sportului și cooperării transsectoriale, inclusiv în sectorul sportului, în cadrul programului Erasmus+. Finanțarea ar trebui să provină nu numai din fondurile de coeziune, ci și din cele prevăzute de diversele misiuni din cadrul Fondului de redresare, dat fiind că alocările pentru sport au fost reduse drastic. În plus, ar fi de dorit o mai mare redistribuire a resurselor între sportul de înaltă performanță și cel de promovare socială;

1.5.4. să se elaboreze planuri de sprijinire a sportului în caz de crize și urgențe (economice, sociale și sanitare), precum și planuri de pregătire pentru acestea, inclusiv prin intermediul formelor necesare de simplificare administrativă pentru a face față birocrăției greoaie, în special pentru cluburile sportive de masă. Prin urmare, este prioritar să se ia măsuri de sprijinire mai ales a sportului de masă, dat fiind că este cel care joacă o funcție incluzivă pentru persoanele cu handicap sau aflate în situații fragile și vulnerabile și pentru că îndeplinește o însemnată funcție interculturală.

1.5.5. să se stimuleze sprijinirea rețelelor cetățenești active în realizarea acestor obiective la nivel local, prin parteneriate și prin proiectarea în comun a politicilor și rețelelor publice, pentru a genera forme de inovare socială, valorificând experiențele legate de administrarea partajată și de subsidiaritatea circulară. De asemenea, trebuie încurajată participarea partenerilor sociali și a organizațiilor sociale.

2. Observații generale

2.1. În contextul unei pandemii care continuă să ne pună la încercare, în timp ce luptăm pentru a proteja viețile oamenilor și mijloacele de subsistență, nu trebuie să pierdem din vedere că ne confruntăm cu alegeri care vor determina viitorul sistemelor socioeconomice ale UE și viețile cetățenilor europeni.

2.2. Situația de urgență sanitară a arătat că, din cauza naturii multidimensionale a problemelor care ne afectează, este imposibil să se atingă niveluri de reziliență care să securizeze pe deplin sistemele socioeconomice ale UE. Sunt necesare acțiuni pentru adaptarea societății noastre la crize și schimbări, promovând modele de reziliență bazate pe capacitatea de a anticipa crizele și de a le aborda cu „instrumente” adecvate.

2.3. Pandemia de COVID-19 a schimbat perspectivele economice, sociale și de sănătate pentru următorii ani, iar modul de abordare a strategiilor de dezvoltare și coeziune a evoluat, de asemenea, odată cu acestea. Trebuie să alegem între a continua să facem ceea ce am făcut mereu până în prezent și a schimba și a adapta paradigma care stă la baza politicilor de dezvoltare și de coeziune, având în vedere problemele evidențiate și experiența dobândită ca urmare a situației de urgență sanitară provocate de pandemia de COVID-19.

2.4. Întreaga lume a sportului a fost puternic afectată de criza provocată de pandemia de COVID-19 în întreaga Europă, dar trebuie să subliniem că sectorul sportului de masă s-a confruntat cu cele mai grave probleme și provocări. Impactul crizei sportive i-a afectat în special pe tineri, limitându-le „dreptul” de a practica sport și activități fizice. În mod similar, întregul sector al asociațiilor sportive și al industriei sportului a fost afectat de criza din domeniul sănătății, cu consecințe care vor afecta redresarea acestuia pe termen mediu.

3. Rolul sportului în procesele de dezvoltare și coeziune

3.1. Prin sport, societatea civilă își poate canaliza energiile în mod constructiv, contribuind cu valori pozitive la bogăția sa, după o abordare unică și multidimensională, datorită căreia bunăstarea fizică și mentală are de câștigat. Sportul atenuează problemele sociale, dat fiind că poate reuni laolaltă comunități diverse din punct de vedere cultural. Sportul este un vector de durabilitate socială, economică și ecologică, iar prezentul aviz urmărește să-i definească circumstanțele. De asemenea, sportul contribuie la regenerarea și atractivitatea regiunilor și localităților, favorizând redresarea și făcând posibilă crearea unor noi oportunități de muncă și de afaceri conexe.

3.2. În ceea ce privește dimensiunea economică, sportul poate stimula apariția unor noi activități antreprenoriale sau consolidarea celor existente, prin fructificarea proceselor de inovare socială și tehnologică. Prin sport pot apărea noi oportunități de locuri de muncă, inclusiv prin programe de învățare formală și non-formală în beneficiul tinerilor. Sportul reprezintă un instrument de ameliorare și consolidare a sănătății și competențelor lucrătorilor și, dat fiind că se bazează în principal pe aportul uman, este o părghie eficientă pentru a genera locuri de muncă la nivel local.

3.3. În ceea ce privește dimensiunea socială, sportul se caracterizează prin capacitatea sa de a interacționa cu o gamă largă de grupuri sociale, de a elimina diferențele, de a reuni comunitățile locale și de a implica grupurile sociale fragile și vulnerabile în viața comunității. În plus, proiectele sportive pot contribui la revitalizarea socială în zonele „defavorizate”, cum ar fi suburbiile urbane, zonele rurale și zonele din hinterlandul regiunilor europene.

3.4. În ceea ce privește dimensiunea de mediu, sportul este un instrument strategic pentru atingerea obiectivelor ca răspuns la provocările generate de lupta împotriva schimbărilor climatice. Sportul este un instrument de promovare a mobilității durabile și a reabilitării zonelor urbane în vederea adaptării la schimbările climatice. Dacă este transformată în instalații sportive cu un consum de energie aproape egal cu zero ⁽¹⁾, infrastructura sportivă va contribui la realizarea obiectivelor de durabilitate a mediului și la desfășurarea de manifestări cu „amprență de carbon” redusă. În sfârșit, manifestările sportive sunt un mijloc formidabil de răspândire și diseminare a mesajelor pozitive privind mediul.

3.5. În pofida faptului că în toate strategiile supranaționale majore (Agenda 2030; Politica de coeziune 2021-2027; Planul global de acțiune al OMS privind activitatea fizică pentru perioada 2018-2030) sportul este identificat ca un instrument prioritar pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare, durabilitate și coeziune, se poate observa că, din păcate, în multe state membre această abordare nu a fost încă pusă în aplicare pe deplin, în multe cazuri, activitatea fizică și sportul neavând decât o funcție ludică și recreativă.

3.6. Din cauza situației de urgență provocată de pandemia de COVID-19 în sport, activitatea din acest sector riscă să fie redusă sau să devină imposibilă. În absența unor măsuri specifice și inovatoare, capabile să abordeze în mod eficient problemele și să găsească soluții, contextul actual de criză va genera efecte dezastruoase din perspectivă socială și economică, limitând anumite activități esențiale pentru asigurarea calității vieții, a bunăstării și a sănătății oamenilor. Această situație, pe lângă că pune în pericol „supraviețuirea” multor organisme, asociații și societăți din domeniul sportului, va conduce la o problemă socială, legată de calitatea vieții oamenilor, și la o problemă economică, reprezentată de lipsa unei surse de venit pentru cei care se întrețin prin intermediul acestor activități. De asemenea, din cauza dificultăților economice generate de criză, mulți nu vor putea suporta costurile activităților sportive pentru copiii lor sau pentru ei înșiși, ceea ce va avea un impact negativ asupra bunăstării fizice și a sănătății.

3.7. Pentru grupurile de populație fragile, cum ar fi persoanele cu dizabilități, riscurile privării de sport vor exacerba situațiile deja critice care, în unele state membre, se prezintă ca limitări sisternice. În special în domeniul sănătății mintale, pandemia a redus semnificativ participarea activă a utilizatorilor, a membrilor familiei, a operatorilor, a cetățenilor și a asociațiilor sportive la servicii și departamente specifice, privând persoanele cu tulburări mintale de practicarea sportului ca mijloc de construire și de menținere a unor relații bazate pe solidaritate, care combat izolarea și marginalizarea cauzate de boală. Bunăstarea colectivă vizează pe toată lumea, nu doar pe cei care acordă îngrijiri și pe cei care sunt îngrijiți.

3.8. Având în vedere limitarea considerabilă a ocaziilor de socializare, care i-a afectat în mod semnificativ pe copii și pe tineri, vor trebui relansate oportunități de practicare a activităților sportive și fizice, de educație și formare, punându-se accentul pe siguranța locurilor în care sunt practicate, pentru protecția copiilor și a adolescenților. Lumea sportului este un mediu în care fiecare zi reprezintă o nouă întâlnire a unui număr foarte mare de copii și tineri cu educatorii, tehnicienii și antrenorii lor. Acest mediu este unul dintre cele mai delicate pentru dezvoltarea psihofizică a celor care practică activități sportive și necesită adoptarea unor politici specifice, pentru a le oferi posibilitatea de a profita de toate beneficiile pe care activitățile sportive le pot oferi într-un mediu protejat. Sportul pentru toți nu ar trebui să implice sportul cu orice preț.

3.9. Desfășurarea cu regularitate a unei activități fizice contribuie, de asemenea, la îmbătrânire activă și poate juca un rol esențial în îmbunătățirea capacităților funcționale și a calității vieții persoanelor în vârstă. În plus, efectele exercițiului fizic sunt amplificate dacă persoanele în vârstă sunt implicate, în același timp, în activități sociale și productive. Prin urmare, sportul joacă un rol preventiv în trecerea de la statutul de lucrători la cel de pensionari sănătoși și în formă.

⁽¹⁾ Propunere de recomandare a Consiliului privind învățarea pentru durabilitatea mediului

3.10. Dezvoltarea activității fizice pentru un număr cât mai mare de cetățeni necesită, de asemenea, inovații sociale și la nivelul societății, societatea civilă organizată și partenerii sociali fiind primii care ar trebui să își aducă contribuția. Dimensiunea zilnică, reflectarea asupra ritmului lucrătorilor, studenților și elevilor, precum și capacitatea de a proiecta locuri în care părinții pot desfășura activități fizice în același timp cu copiii pe care îi însoțesc sunt esențiale. Pandemia ne-a făcut să redescoperim sala de gimnastică în aer liber, care poate promova tendințe inovatoare, cum ar fi sportul urban și rural, pentru a regenera spațiile și a împărtăși flexibilitatea acestora. Nevoia de inovare socială este enormă și trebuie apreciată și încurajată pentru a contracara lipsa de timp a majorității cetățenilor care, chiar dacă doresc, nu se pot dedica activităților sportive.

3.11. Rolul structurilor private locale (centre sportive), care au întreaga capacitate de a colabora cu întreprinderile și alte facilități ale organizațiilor societății civile (de exemplu, adăposturi pentru persoane cu handicap), ar trebui subliniat în momentul dezvoltării unor programe colective pentru lucrători și ceilalți cetățeni.

3.12. În acest context, acțiunea societății civile și a tuturor partenerilor sociali este esențială, aspect care – prin încurajarea angajamentului civic și activarea dialogului social – poate favoriza strategii privind calitatea vieții la locul de muncă, inclusiv în acordurile colective. Trebuie propuse campanii pentru ca lucrătorii să se înscrie în centre și/sau cluburi sportive, fiind necesar ca lucrătorii să fie încurajați să-și protejeze interesele prin sport și să fie introduse pauze la locul de muncă pentru exerciții de mișcare. Rolul profesioniștilor din domeniul sănătății, precum și al profesorilor care lucrează cu copii de vârstă mică, în sensibilizarea și promovarea sportului ar trebui subliniat și consolidat pentru a construi o nouă cultură și pentru ca angajatorii să stimuleze practicarea sportului.

3.13. În ce privește dimensiunea de gen, Carta europeană a drepturilor femeilor în sport ⁽²⁾ este cu siguranță un program de lucru merit să continue educația cu privire la diferențe și experimentarea de noi activități, continuând dialogul și colaborarea între diferiți actori, în special pe tema comunicării, dat fiind că există de mult timp o relație mai strânsă între femei și mass-media, pentru promovarea unui limbaj jurnalistic respectuos și atent, permițând sportului să contribuie la combaterea tuturor formelor de violență și de discriminare și a inegalităților economice, și a unei culturi a mișcării tot mai accesibilă și mai adaptată pentru toți.

4. Sportul în Agenda 2030

4.1. Sportul reprezintă o exprimare universală care reunește oameni, popoare și culturi, valorile sale fiind valori ale universalității și armoniei. Sportul este un instrument esențial de sprijinire a acțiunilor de transformare a societăților noastre în „medii” mai reflexive și orientate spre durabilitate. El contribuie la realizarea obiectivelor Agendei 2030, prin afirmarea principiilor respectului, înțelegerii, integrării și dialogului, și la dezvoltarea și realizarea oamenilor indiferent de vârstă, sex, origine, convingeri și opinii.

4.2. În pofida caracterului transversal evident al sportului ca instrument de sprijinire a punerii în aplicare a principiilor menționate în Agenda 2030, este clar că, dintre cele 17 obiective ale Agendei 2030, există unele care pot beneficia mai mult decât altele de avantajele sportului.

4.3. Sportul este un domeniu în care responsabilitățile UE sunt relativ noi și au fost introduse numai odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. UE este responsabilă de elaborarea unor politici bazate pe date concrete, precum și de promovarea cooperării și de gestionarea inițiativelor de sprijinire a activității fizice și a sportului în Europa. În perioada 2014-2020, a fost pusă la dispoziție pentru prima dată o linie bugetară specifică în cadrul programului Erasmus+ ⁽³⁾ pentru a sprijini proiecte și rețele în domeniul sportului. În perioada 2021-2027, acțiunea UE în sprijinul sportului va fi menținută și consolidată.

5. Sportul și politica de coeziune

5.1. Obiectivele pe care UE se străduiește să le atingă sunt o mai mare echitate și deschidere în competițiile sportive și o mai bună protecție a integrității morale și fizice a celor care practică sportul, ținând seama, în același timp, de natura sa specifică. În special, UE acoperă trei domenii de activitate în domeniul sportului: 1. rolul social al sportului; 2. dimensiunea sa economică; 3. cadrul politic și juridic în acest sector. În aceste domenii, pe lângă acțiunea sprijinită de instrumente financiare gestionate direct, UE promovează utilizarea și complementaritatea oportunităților oferite de politica de coeziune.

⁽²⁾ Carta europeană a drepturilor femeilor în sport

⁽³⁾ Erasmus+ – Performance

5.2. Sportul și activitatea fizică și-au demonstrat capacitatea de a reuni o gamă largă de grupuri sociale, de a elimina diferențele, de a aduna laolaltă comunități locale și de a implica grupurile sociale excluse în viața comunității. În plus, proiectele din domeniul sportului pot contribui la o serie de obiective de politică: promovarea inovării, generarea reabilitării urbane, sprijinirea dezvoltării rurale și contribuția la investițiile interne în regiunile europene.

6. Sportul și Planul global de acțiune al OMS privind activitatea fizică pentru perioada 2018-2030

6.1. Planul global de acțiune privind activitatea fizică pentru perioada 2018-2030 ⁽⁴⁾ stabilește obiectivele strategice care trebuie atinse prin acțiuni de politică menite să reducă prevalența globală a inactivității fizice la adulți și adolescenți cu 15 % până în 2030. Planul subliniază necesitatea unei abordări transectoriale și globale și importanța investițiilor în politici sociale, culturale, economice, ecologice, educative etc., pentru a promova activitatea fizică și a contribui la realizarea multora dintre obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) până în 2030. Strategiile de punere în aplicare a planului ar trebui să țină seama de toți factorii determinanți care influențează stilul de viață și să vizeze realizarea unor acțiuni eficiente de promovare a sănătății dintr-o perspectivă transectorială și printr-o abordare integrată.

6.2. Promovarea activității fizice este o chestiune complexă, ce necesită un puternic leadership și acțiune politică din partea sectorului sănătății, care este esențial la nivel național, dar și o mare interacțiune cu alte sectoare, cum ar fi educația, cultura, transporturile, planificarea urbană și economia. Pentru a spori activitatea fizică și a descuraja comportamentele sedentare, este esențial să se abordeze problemele de mediu, sociale și individuale ale inactivității fizice și să se pună în aplicare acțiuni eficiente și durabile prin colaborarea între diferite sectoare la nivel național, regional și local, în conformitate cu abordarea transectorială care permite să se ia măsuri pentru a schimba comportamentele nesănătoase, atât prin schimbarea stilului de viață individual, cât și prin crearea unor condiții de mediu și sociale care să poată încuraja schimbările comportamentale.

7. De la strategii la practică

7.1. În ciuda contribuției clare pe care sportul și activitatea fizică o pot avea la realizarea obiectivelor de dezvoltare, durabilitate și coeziune, este încă foarte dificil ca fondurile europene să devină eligibile și accesibile pentru inițiativele care vizează promovarea și consolidarea sportului. Principala cauză a acestei situații este absența sportului ca domeniu clar de investiții în regulamentele care stau la baza politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027. Menționarea clară a sportului în programele de punere în aplicare a politicii de coeziune nu numai că ar oferi o cale clară pentru aceste fluxuri de finanțare a sportului, ci ar simplifica, de asemenea, activitatea autorităților de management al fondurilor în evaluarea pozitivă a proiectelor având ca obiect „sportul și activitatea fizică”.

7.2. Pentru a evidenția natura strategică a sportului în punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare și coeziune, în anexă este prezentată o analiză a corespondenței dintre obiectivele Agendei 2030 și cele ale politicii de coeziune 2021-2027 și posibilele acțiuni care pot fi puse în aplicare prin intermediul sportului.

Bruxelles, 24 martie 2022.

Președinta
Comitetului Economic și Social European
Christa SCHWENG

(4) Planul global de acțiune privind activitatea fizică 2018-2030